Skatteutskottets betänkande

1980/81:61

om vissa ändringar i kapitalbeskattningen (prop. 1980/81:193)

Propositionen

Regeringen (budgetdepartementet) förslår i proposition 1980/81:193 att riksdagen antar vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
2. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

I propositionen föreslås vissa ändringar i förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen i syfte att anpassa reglerna till de höjningar av taxeringsvärdena som sker vid 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Förslagen tar i första hand sikte på de särskilda regler som gäller för kapital som är nedlagt i jordbruk, skogsbruk och rörelse. Substansvärdet av företagsförmögenheten får f. n. reduceras till 30 %. En särskilda spärregel finns dock. Den innebär för lantbruksföretagens del att substansvärdet inte får reduceras så långt att det skattepliktiga förmögenhetsvärdet kommer att understiga ett belopp som i princip motsvarar taxeringsvärdet av mark, skog och bostadsbyggnader i förvärvskällan efter avdrag för de skulder som belöper på dessa tillgångar. På grund av spärregeln skulle höjningarna av taxeringsvärdena medföra en väsentligt ökad kapitalskattebelastning för lantbruksföretagen. I propositionen föreslås därför att spärregeln slopas. Samtidigt föreslås dock att bostadsbyggnader på jordbruksfastigheter i fortsättningen skall få behandlas enligt reglerna för företagsförmögenhet endast i de fall då byggnaderna används som bostad för de anställda. För bostadsbyggnader som används av en ägare eller arrendator skall således inga lättnader medges.

Vidare föreslås att vissa fastigheter, som inte utgör rörelsetillgångar i skatterättslig mening men ändå ingår i eller har nära samband med en näringsverksamhet, i fortsättningen skall få behandlas enligt reglerna för företagsförmögenhet. Förslagen i denna del avser dels täktmark och exploateringsmark, dels vissa byggnader och tomter som regelbundet hyrs ut för fritidsändamål.

De nya reglerna föreslås bli tillämpliga vid förmögenhetsbeskattningen fr. o. m. 1982 års taxering samt vid arvs- och gåvobeskattningen i de fall då skattskyldigheten inträder efter utgången av år 1981.

1 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Anvisningar till 3 och 4 §§	
2.[2] Vid beräkning av förmögenhet, som ingår i förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet och rörelse, gäller följande.	
Sammanfaller *icke* räkenskapsåret med beskattningsåret, får som värde av förmögenheten *tagas* upp värdet vid utgången av det räkenskapsår som före den 1 mars taxeringsåret gått till ända närmast intill utgången av beskattningsåret. Detta värde skall emellertid rättas med belopp som den skattskyldige satt in i förvärvskällan eller tagit ut ur densamma för egen räkning eller för annan av honom innehavd förvärvskälla. Utgår räkenskapsåret före beskattningsåret, skall nämnda värde ökas med insättningar och minskas med uttag som skett intill beskattningsårets utgång. Utgår räkenskapsåret efter beskattningsåret, skall värdet minskas med insättningar och ökas med uttag som skett efter utgången av beskattningsåret.	Sammanfaller *inte* räkenskapsåret med beskattningsåret, får som värde av förmögenheten *tas* upp värdet vid utgången av det räkenskapsår som före den 1 mars taxeringsåret gått till ända närmast intill utgången av beskattningsåret. Detta värde skall emellertid rättas med belopp som den skattskyldige satt in i förvärvskällan eller tagit ut ur densamma för egen räkning eller för annan av honom innehavd förvärvskälla. Utgår räkenskapsåret före beskattningsåret, skall nämnda värde ökas med insättningar och minskas med uttag som skett intill beskattningsårets utgång. Utgår räkenskapsåret efter beskattningsåret, skall värdet minskas med insättningar och ökas med uttag som skett efter utgången av beskattningsåret.
Den värdesättning av tillgångarna i förvärvskällan som sker vid inkomsttaxeringen är *icke* bindande vid förmögenhetsberäkningen. Inventarier som *äro* avsedda för stadigvarande bruk i förvärvskällan *upptagas* till anskaffningsvärdet efter avdrag för skälig avskrivning eller utrangering. Lager värderas som	Den värdesättning av tillgångarna i förvärvskällan som sker vid inkomsttaxeringen är *inte* bindande vid förmögenhetsberäkningen. Inventarier som *är* avsedda för stadigvarande bruk i förvärvskällan *tas upp* till anskaffningsvärdet efter avdrag för skälig avskrivning eller utrangering. Lager värderas som

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:859.
[2] Senaste lydelse 1979:615.

Nuvarande lydelse

helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning i detalj, varvid dock fastighet *upptages* lägst till taxeringsvärdet. Lager av djur på jordbrukfastighet eller i renskötselrörelse *upptages* till de värden, som riksskatteverket enligt punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen (1928:370) senast har fastställt före utgången av det år som närmast föregår taxeringsåret, eller – om sådant värde *icke* har fastställts för vissa djur – till det allmänna saluvärdet. Vid värdering av lager skall hänsyn *tagas* till inkurans och prisfallsrisk.

Skulder och andra avgående poster i förvärvskällan avräknas enligt bestämmelserna i 5 §. Hänsyn *tages icke* till annan latent skatteskuld än utskiftningsskatteskuld, såvida *icke* annat följer av punkt 3 första stycket av dessa anvisningar.

Om värdet av tillgångarna i förvärvskällan överstiger beloppet av skulder och andra avgående poster, får förmögenhetsvärdet av förvärvskällan nedsättas till trettio procent av det överskjutande värdet. Om förvärvskällan *innehaves* med fideikommissrätt, får dock nedsättning ske till tjugo procent av sistnämnda värde.

Bestämmelserna i femte stycket få icke leda till att förmögenhetsvärdet av förvärvskällan sätts lägre än till vad som motsvarar värdet av sådana fastigheter i förvärvskällan, som tillhöra ägaren av denna, efter avdrag för de skulder som belöpa på dessa fastigheter. Härvid skall som värde av jordbruksfastighet upptagas fas-

Föreslagen lydelse

helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning i detalj, varvid dock fastighet *tas upp* lägst till taxeringsvärdet. Lager av djur på jordbruksfastighet eller i renskötselrörelse *tas upp* till de värden, som riksskatteverket enligt punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen (1928:370) senast har fastställt före utgången av det år som närmast föregår taxeringsåret, eller – om sådant värde *inte* har fastställts för vissa djur – till det allmänna saluvärdet. Vid värdering av lager skall hänsyn tas till inkurans och prisfallsrisk.

Skulder och andra avgående poster i förvärvskällan avräknas enligt bestämmelserna i 5 §. Hänsyn *tas inte* till annan latent skatteskuld än utskiftningsskatteskuld, såvida *inte* annat följer av punkt 3 första stycket av dessa anvisningar.

Om värdet av tillgångarna i förvärvskällan överstiger beloppet av skulder och andra avgående poster, får förmögenhetsvärdet av förvärvskällan nedsättas till trettio procent av det överskjutande värdet. Om förvärvskällan *innehas* med fideikommissrätt, får dock nedsättning ske till tjugo procent av sistnämnda värde.

Bostadsbyggnader på en jordbruksfastighet och tomtmark för byggnaderna skall inte behandlas som tillgångar i förvärvskälla inom inkomstslaget jordbruksfastighet i annat fall än då byggnaderna används som bostad för ägarens eller arrendatorns arbetskraft. Om en bostadsbyggnad med tomtmark på

Nuvarande lydelse

tighetens taxeringsvärde minskat med den del av det taxerade byggnadsvärdet som avser ekonomibyggnader och som värde av fastighet i rörelse det taxerade markvärdet. På fastigheterna skall anses belöpa så stor del av skulderna i förvärvskällan som nu angivna värde av fastigheterna utgör av det sammanlagda värdet av tillgångarna i förvärvskällan. Sistnämnda värde beräknas med hänsyn till fastigheternas hela taxeringsvärde. Bestämmelserna i detta stycke tillämpas *icke* på förvärvskälla som *innehaves* med fideikommissrätt.

Föreslagen lydelse

grund av vad nu har sagts inte skall behandlas som tillgång i förvärvskällan, skall inte heller de till byggnaden och tomtmarken hänförliga låneskulderna anses ingå i förvärvskällan. På byggnaden och tomtmarken skall anses belöpa så stor del av låneskulderna i förvärvskällan som byggnadens och tomtmarkens taxeringsvärde utgör av det sammanlagda värdet av tillångarna i förvärvskällan inklusive byggnaden och tomtmarken. Med bostadsbyggnad avses byggnad som till övervägande del är inrättad för bostadsändamål. Bestämmelserna i detta stycke tillämpas *inte* på förvärvskälla som *innehas* med fideikommissrätt.

Egendom, som enligt 4 kap. 3 § första stycket fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ingår i en industrienhet avseende täktmark och – i förekommande fall – industribyggnad på sådan mark eller i en exploateringsenhet, skall, om egendomen inte enligt kommunalskattelagen utgör tillgång i rörelse, vid tillämpningen av denna anvisningspunkt anses som en särskild förvärvskälla inom inkomstslaget rörelse.

Mark och byggnader, som är belägna på en ort och av fastighetsägaren regelbundet upplåts för fritidsändamål till annan än närstående (fritidsuthyrning), skall, om de inte enligt kommunalskattelagen utgör tillgångar i rörelse, vid tillämpningen av denna anvisningspunkt tillsammans anses utgöra en särskild förvärvskälla inom inkomstslaget rörelse. Detta gäller dock endast under förutsättning att

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	a) egendomen ingår i en eller flera småhusenheter enligt 4 kap. 5 § första stycket fastighetstaxeringslagen och har beskattningsnaturen annan fastighet och
	b) fastighetsägarens fritidsuthyrning på orten av sådan egendom, som avses under a och inte utgör tillgång i rörelse, omfattar minst tre småhus eller tomter avsedda för småhus som ägs av annan än fastighetsägaren.
	Uttrycket småhus har den innebörd som anges i 2 kap. 2 § fastighetstaxeringslagen. Som närstående räknas
	för fysisk person: de personer som anges i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen,
	för dödsbo: dödsbodelägarna och dem närstående personer,
	för fåmansföretag som avses i sistnämnda lagrum: företagsledaren och delägarna i företaget samt dem närstående personer.
Bestämmelserna i denna anvisningspunkt tillämpas även när förvärvskällan *innehaves* indirekt genom förmedling av juridisk person.	Bestämmelserna i denna anvisningspunkt tillämpas även när förvärvskällan *innehas* indirekt genom förmedling av juridisk person.

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1982 års taxering.

2 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt[1]

dels att 22 § 1 mom., 43 § och 55 § 1 mom. skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas ett nytt moment, 22 § 3 mom., av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
22 §	
1 mom.[2] *Såsom* värde av fast egendom vid den tidpunkt, som avses i 21 §, skall gälla det föregående årets taxeringsvärde om inte bestämmelserna i 2 mom. föranleder annat. Finns det sådana tillbehör till fastigheten som avses i 2 kap. 3 § jordabalken skall dessa tas upp särskilt. Bestämmelserna i 23 § *vid* F om värdesättning av lös egendom tillämpas vid värderingen.	*1 mom. Som* värde av fast egendom vid den tidpunkt, som avses i 21 §, skall gälla det föregående årets taxeringsvärde om inte bestämmelserna i 2 *eller 3* mom. föranleder annat. Finns det sådana tillbehör till fastigheten som avses i 2 kap. 3 § jordabalken, skall dessa tas upp särskilt. Bestämmelserna i 23 § F om värdesättning av lös egendom tillämpas vid värderingen.
Fast egendom, som enligt kommunalskattelagen (1928:370) ingår i förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet eller rörelse, värderas enligt reglerna i 23 § F tredje stycket.	
	3 mom. Ingår fast egendom enligt kommunalskattelagen (1928:370) i en förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet eller rörelse, tillämpas bestämmelserna i 4 § och, med undantag av femte stycket sista meningen, punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt. Vad nu har sagts gäller även egendom som enligt sjunde och åttonde styckena i nämnda anvisningspunkt skall anses

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.
[2] Lydelse enligt prop. 1980/81:139.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	som en särskild förvärvskälla inom inkomstslaget rörelse. *Vid tillämpningen av de bestämmelser som anges i första stycket skall som taxeringsvärde anses det värde som enligt 1 eller 2 mom. skall ligga till grund för beräkningen av arvsskatt.*
43 §[3]	
Vid beskattning av gåva *skall* i tillämpliga delar *lända till efterrättelse,* förutom ovan särskilt angivna bestämmelser i 6–9, 12, 19, 21 och 30 §§, vad i fråga om arvsskatt vidare är stadgat i 4 § 2 och 3 mom., 14, 20 §§, 22 § med undantag av *1* mom. *andra stycket,* 23 § med undantag av F tredje stycket, 24–27 §§, 28 § med undantag av *vad i* andra och fjärde *styckena stadgas, ävensom* 32 §; *och* skall därvid *den* i 32 § f) *förekommande* hänvisningen till 19 § i stället gälla 41 § samt 28 § första och tredje styckena tillämpas som om gåvan utgjorde arv efter givaren.	Vid beskattning av gåva *gäller* i tillämpliga delar, förutom ovan särskilt angivna bestämmelser i 6–9, 12, 19, 21 och 30 §§, vad i fråga om arvsskatt vidare är stadgat i 4 § 2 och 3 mom., 14 *och* 20 §§, 22 § med undantag av *3* mom., 23 § med undantag av F tredje stycket, 24–27 §§, 28 § med undantag av andra och fjärde *styckena samt* 32 §. Därvid skall *hänvisningen* i 32 § f) till 19 § i stället gälla 41 § samt 28 § första och tredje styckena tillämpas som om gåvan utgjorde arv efter givaren.
Har gåva lämnats utan förbehåll till förmån för givaren eller annan och avser gåvan all givarens rätt till förvärvskälla enligt kommunalskattelagen (1928:370) i jordbruk med binäringar, skogsbruk eller rörelse, som han äger direkt eller genom juridisk person, skall, utöver bestämmelserna i första stycket, även 22 § *1* mom. *andra stycket* och 23 § F tredje stycket tillämpas när gåvoskatten bestäms. Har gåvotagaren inom fem år efter det skattskyldighet för gåvan inträtt genom köp,	Har gåva lämnats utan förbehåll till förmån för givaren eller annan och avser gåvan all givarens rätt till förvärvskälla enligt kommunalskattelagen (1928:370) i jordbruk med binäringar, skogsbruk eller rörelse, som han äger direkt eller genom juridisk person, skall, utöver bestämmelserna i första stycket, även 22 § *3* mom. och 23 § F tredje stycket tillämpas när gåvoskatten bestäms. *Vad nu har sagts om förvärvskälla gäller även egendom som enligt de bestämmelser som anges i*

[3] Lydelse enligt prop. 1980/81:139.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
byte eller därmed jämförligt fång eller genom gåva eller bodelning av annan anledning än makes död avhänt sig egendomen eller väsentlig del därav, skall ny gåva anses föreligga med det värde varmed den ursprungliga gåvan nedsatts.	*22 § 3 mom. skall anses som en särskild förvärvskälla inom inkomstslaget rörelse.* Har gåvotagaren inom fem år efter det *att* skattskyldighet för gåvan inträtt genom köp, byte eller *något* därmed jämförligt fång eller genom gåva eller bodelning av annan anledning än makes död avhänt sig egendomen eller väsentlig del därav, skall ny gåva anses föreligga med det värde varmed den ursprungliga gåvan nedsatts.

55 §

1 mom.[4] Uppgår i dödsbo beloppet av kontanta medel och därmed jämförliga fordringar samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt inte till dubbla beloppet av den arvsskatt, som enligt 54 § skall förskjutas av dödsboet, eller föreligger i andra fall för någon som är skattskyldig enligt denna lag avsevärd svårighet att genast betala hela den skatt, som belöper på egendom som har tillfallit den skattskyldige, får beskattningsmyndigheten medge, att skatten betalas genom högst tio årliga inbetalningar. Anståndet får inte utsträckas till flera inbetalningar än som är nödvändigt.

I fråga om skatt som belöper på egendom som skall värderas enligt bestämmelserna i 23 § F tredje stycket får beskattningsmyndigheten medge att skatten betalas genom högst tjugo årliga inbetalningar.	I fråga om skatt som belöper på egendom som skall värderas enligt bestämmelserna i *22 § 3 mom. och* 23 § F tredje stycket får beskattningsmyndigheten medge att skatten betalas genom högst tjugo årliga inbetalningar.

Föreligger synnerliga skäl får regeringen i annat fall än som avses i föregående stycke medge viss skattskyldig att den skatt, som belöper på egendom som har tillfallit den skattskyldige, betalas genom högst tjugo årliga inbetalningar.

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i de fall då skattskyldighet inträder efter utgången av år 1981. Även i de fall då skattskyldigheten har inträtt tidigare skall dock den nya bestämmelsen i 22 §

[4] Lydelse enligt prop. 1980/81:139.

3 mom. andra stycket tillämpas när en förvärvskälla värderas enligt 4 § och punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Motionen

Med anledning av propositionen har väckts motion 1980/81: 2200 av Erik Wärnberg m. fl. (s).

I motionen hemställs att riksdagen

1. avslår de i proposition 1980/81: 193 framlagda lagförslagen,

2. beslutar om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av åtgärder för att undvika oönskade konsekvenser vid kapitalbeskattningen av tomtplatser som vid 1981 års allmänna fastighetstaxering bryts ut till särskilda taxeringsenheter med beskattningsnaturen annan fastighet.

Utskottet

Vid kapitalbeskattningen behandlas tillgångar som lagts ned i jordbruk eller rörelse gynnsammare än andra tillgångar. Anledningen härtill är att en förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattning enligt vanliga regler ansetts kunna försvåra driften av företaget och hindra generationsskiften.

Regler om kapitalskattelättnader för företagsförmögenhet infördes första gången 1970. Dessa ersattes med nya bestämmelser 1974. De nu gällande infördes genom lagstiftning 1977 och innebär att det enligt särskilda föreskrifter framräknade substansvärdet av förmögenhet som lagts ned i jordbruk eller rörelse får reduceras till 30 % av det värde varmed tillgångarna överstiger beloppet av skulder och andra avgående poster. För att förhindra att lättnadsreglerna skall stimulera till passivt ägande i jordbruksfastigheter och till annan spekulation i fastigheter har införts en spärregel. Innebörden av denna regel är att det skattepliktiga förmögenhetsvärdet av förvärvskällan inte får tas upp till ett lägre belopp än som motsvarar värdet av jordbruk, skog och byggnader minskat med de skulder som belöper på dessa tillgångar.

I propositionen föreslås vissa ändringar i förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen i syfte att anpassa reglerna till de höjningar av taxeringsvärdena som sker vid 1981 års allmänna fastighetstaxering. Innebörden av förslaget är att spärregeln slopas. Slopandet kompletteras med en bestämmelse av innebörd att som tillgångar i rörelse endast skall räknas sådana bostadsbyggnader som används som personalbostäder. Vidare föreslås att vissa fastigheter – trots att de inte utgör rörelsetillgångar i skatterättslig mening – skall anses som en särskild förvärvskälla inom inkomstslaget rörelse

och således få behandlas enligt reglerna för företagsförmögenhet. Den egendom som här avses är sådan som ingår antingen i en industrienhet avseende täktmark – i förekommande fall också industribyggnad på sådan mark – eller i en exploateringsenhet.

I motion 2200 av Erik Wärnberg m. fl. (s) yrkas avslag på propositionen i denna del. Motionärerna anser att riksdagen genom de under hösten 1980 beslutade justeringarna av skatteskalor och skattefria grundbelopp vid förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen tagit vederbörlig hänsyn till de höjda taxeringsvärdenas effekter på kapitalbeskattningen. Förslagen innebär – menar motionärerna – stora skattelättnader för främst dem som har sin förmögenhet nedlagd i en jordbruksrörelse och – inom gruppen förmögenhetsägare – ett gynnande av särskilt ägare av större jord- och skogsegendomar samt passiva ägare av jordbruksfastigheter. Detta måste enligt motionärernas mening uppfattas som en utmaning av alla dem som genom regeringens åtgärder på andra områden fått vidkännas betydande standardsänkningar under senare tid.

Budgetministern har i propositionen utförligt motiverat varför han anser det nödvändigt att genom ytterligare ändringar i beskattningsreglerna mildra effekterna av årets höjningar av fastighetstaxeringsvärdena på jordbruksföretagens kapitalbelastning. De skäl som han redovisar finner utskottet vägande. Det torde, inte minst mot bakgrund av de i propositionen redovisade preliminära taxeringsvärdehöjningarna, knappast kunna bestridas att de nya fastighetsvärdena, till följd av bl. a. spärregeln, för många aktiva jordbrukare kommer att innebära en väsentlig skärpning av kapitalskattebördan och att denna skärpning kan väntas bli avsevärd även med ett bibehållande av spärregeln i modifierad form. Med hänsyn härtill och till de skäl i övrigt som redovisas i propositionen biträder utskottet förslaget att spärregeln slopas. Utskottet har vid detta ställningstagande beaktat att förslaget i propositionen inte är avsett som en permanent lösning av frågan om kapitalbeskattning av företagsförmögenhet. Som budgetministern framhåller är det en uppgift för 1980 års företagsskattekommitté att undersöka möjligheterna att utforma regler som begränsar lättnaderna vid de passiva fastighetsinnehaven utan att samtidigt medföra hämmande effekter för de egentliga jordbruksföretagen.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot förslaget att täktmark och exploateringsmark genomgående skall kunna räknas som en särskild förvärvskälla inom inkomstslaget rörelse och vid kapitalbeskattningen behandlas som företagsförmögenhet.

Propositionen innehåller också förslag om att byggnader och mark, som är belägna på viss ort och som av fastighetsägaren regelbundet och i viss omfattning hyrs ut för fritidsändamål till annan än närstående, under särskilda förutsättningar skall kunna anses som förvärvskälla i rörelse och således – i likhet med vad som gäller i fråga om täktmark och exploateringsmark – värderas enligt de bestämmelser som gäller i fråga om företagsförmögenhet. Bakgrunden till detta förslag är att utarrenderade tomter på en

jordbruksfastighet enligt en tvingande regel i fastighetstaxeringslagen (FTL) skall brytas ut och åsättas beskattningsnaturen annan fastighet och att man i dessa – liksom i många fall där uthyrningsstugorna redan tidigare utgjort självständiga enheter – kan förutse mycket betydande höjningar av taxeringsvärdena.

Motionärerna i motion 2200 anser att FTL: s bestämmelser om utarrenderade tomtplatser på jordbruksfastighet kan komma att få orimliga konsekvenser för jordbrukare som för längre tid och mot låg årlig ersättning arrenderat ut ett stort antal sådana tomtplatser. Dessa konsekvenser bör enligt motionärerna motverkas men inte genom lättnader i förmögenhetsbeskattningen utan genom åtgärder inom ramen för fastighetstaxeringen. De begär att riksdagen skall ge regeringen till känna vad de anfört om behovet av sådana åtgärder.

Utskottet har tidigare tillstyrkt förslaget att täktmark och industribyggnad på sådan mark samt exploateringsmark skall kunna behandlas som företagsförmögenhet. Enligt utskottets mening är – om oskäliga effekter av FTL skall kunna undvikas – behovet av en motsvarande behandling än mer uttalat när det gäller utarrenderade tomtplatser jämte byggnader. Utskottet tillstyrker således propositionen även i denna del.

Utskottets ställningstaganden innebär avstyrkande av motion 2200 i dess helhet.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1980/81: 193 och med avslag på motion 1980/81: 2200 antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,

2. lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Stockholm den 26 maj 1981

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m)*, Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), Rune Carlstein (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s)*, Wilhelm Gustafsson (fp), Egon Jacobsson (s), Bo Södersten (s) och Olle Grahn (fp)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av Erik Wärnberg, Valter Kristenson, Rune Carlstein, Olle Westberg i Hofors, Bo Forslund, Egon Jacobsson och Bo Södersten (alla s) som anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 10 med "Budgetministern har" och slutar på s. 11 med "dess helhet" bort ha följande lydelse:

Höstens riksdagsbeslut innebär i fråga om såväl förmögenhets- som arvs- och gåvobeskattningen mycket betydande uppräkningar av skattepliktsgränser och övriga skiktgränser. Genom dessa uppräkningar har man enligt utskottets mening – även med beaktande av att höjningarna av taxeringsvärdena vid 1981 års fastighetstaxering i många fall blir betydande – skapat betryggande garantier för att kapitalskattebördan på tillgångar i jordbruk och rörelse inte kommer att vara oskäligt hög.

Ett bifall till propositionen däremot kommer i praktiken att innebära att kapitalskatterna i många fall inte höjs alls eller endast mycket måttligt. I åtskilliga fall torde de komma att minska. Ett sådant resultat strider mot kravet på likformighet och rättvisa vid taxeringen och kan enligt utskottets mening inte accepteras.

Det torde vara ett känt faktum att taxeringsvärdena vid den förra allmänna fastighetstaxeringen 1975 allmänt sett sattes lågt. Detta är en omständighet som man enligt utskottets mening måste ta hänsyn till när man bedömer resultatet av 1981 års fastighetstaxering. Det förhållandet att en viss grupp skattskyldiga under ett antal år blivit för lågt beskattad kan enligt utskottets mening inte godtas som ett skäl för en fortsatt gynnsam behandling av denna grupp.

Mot förslaget kan också riktas allvarliga invändningar från fördelningspolitisk synpunkt. Det innebär stora skattelättnader för främst den som har sin förmögenhet nedlagd i en jordbruksrörelse. Men det är inte bara ägare av förmögenheter som gynnas framför andra. Inom gruppen förmögenhetsägare gynnas särskilt de som äger större jord- och skogsegendomar. Även sådant passivt ägande av och spekulation i fastigheter som spärregeln varit avsedd att motverka gynnas med nödvändighet genom förslaget.

Avslutningsvis vill utskottet erinra om att 1980 års företagsskattekommitté har i uppdrag att utarbeta permanenta kapitalskatteregler för förmögenhet som lagts ned i jordbruk, skogsbruk och rörelse. Riksdagen har i andra sammanhang inte brukat föregripa utredningars arbete genom lagstiftningsåtgärder. Med hänsyn till de av utskottet åberopade skälen bör enligt utskottets mening så inte heller ske i det nu aktuella fallet.

Utskottet tillstyrker således bifall till motionen, vilket innebär att utskottet avstyrker förslaget om ändringar i förmögenhetsskattelagen. Som motionärerna framhåller bör således oönskade konsekvenser av taxeringsutfallet såvitt avser kapitalbeskattningen av tomtplatser, som vid 1981 års fastighets-

taxering lyfts ut till särskilda taxeringsenheter, avhjälpas inom ramen för fastighetstaxeringen. Detta bör – i enlighet med motionärernas yrkande – ges regeringen till känna.

I propositionen föreslås ett förtydligande tillägg till 22 § lagen om arvsskatt och gåvoskatt. Utskottet har i sak ingen erinran mot detta förslag. Med hänsyn till utskottets ställningstagande till propositionen i övrigt föreslår utskottet emellertid en annan utformning av författningstexten.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 2200 och med anledning av proposition 1980/81: 193

1. avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.
2. antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt med de ändringar att

dels ingressen erhåller följande som reservanternas förslag betecknade lydelse:

Föreslagen lydelse	*Reservanternas förslag*
Härigenom föreskrivs *i fråga om lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt*	Härigenom föreskrivs att *22 § 1 mom. lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt* skall ha nedan angivna lydelse.

dels att 22 § 1 mom., *43 § och 55 § 1 mom.* skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas ett nytt moment, 22 § 3 mom., av nedan angivna lydelse.

dels 22 § 1 mom. erhåller följande som reservanternas förslag betecknade lydelse.

Föreslagen lydelse	*Reservanternas förslag*
22 §	
1 m o m. Som värde av fast egendom vid den tidpunkt, som avses i 21 §, skall gälla det föregående årets taxeringsvärde om inte bestämmelserna i 2 *eller 3* mom. föranleder annat. Finns det sådana tillbehör till fastigheten som avses i 2 kap. 3 § jordabalken, skall dessa tas upp	1 m o m. Som värde av fast egendom vid den tidpunkt, som avses i 21 §, skall gälla det föregående årets taxeringsvärde om inte bestämmelserna i 2 mom. föranleder annat. Finns det sådana tillbehör till fastigheten som avses i 2 kap. 3 § jordabalken, skall dessa tas upp särskilt.

Föreslagen lydelse	*Reservanternas förslag*
särskilt. Bestämmelserna i 23 § F om värdesättning av lös egendom tillämpas vid värderingen.	Bestämmelserna i 23 § F om värdesättning av lös egendom tillämpas vid värderingen. *Ingår fast egendom enligt kommunalskattelagen (1928: 370) i en förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet eller rörelse, tilllämpas bestämmelserna i 4 §, och med undantag av femte stycket sista meningen, punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt. Vid tilllämpningen av dessa bestämmelser skall som taxeringsvärde anses det värde som enligt första stycket ovan eller enligt 2 mom. skall ligga till grund för beräkningen av arvsskatt.*

dels 43 § och 55 § 1 mom. utgår ur förslaget

och dels ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande som reservanternas förslag betecknade lydelse:

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling *och tillämpas i de fall då skattskyldighet inträder efter utgången av år 1981. Även i de fall då skattskyldigheten har inträtt tidigare skall dock den nya bestämmelsen i 22 § 3 mom. andra stycket tillämpas när en förvärvskälla värderas enligt 4 § och punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.*	Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

3. beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder – inom fastighetstaxeringens ram – för att undvika oönskade konsekvenser vid kapitalbeskattningen av att tomtplatser vid 1981 års allmänna fastighetstaxering skall brytas ut till särskilda taxeringsenheter med beskattningsnaturen annan fastighet.